

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12

Naročnina četrletno 15 Din,

za pol leta 30 Din,

za celo leto 60 Din.

Posamezne številke 150 Din.

Za inozemstvo celoletna naročnina 90 Din

Ljubljana, 21. aprila 1933.

Upravištvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12

Poštočkovni račun

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo.

Oglasi po tarifu.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Slovenska prosvetna moč

(Ljudska prosveta.)

Prosvetno delo in izobrazba daje tudi preprostemu ljudstvu pogon, ki ga mu ne more vzeti niti revščina niti gospodarska stiska.

Demokracija je vedno pospeševala prosvetno delo med širokimi sloji, samoderži pa nikoli, ker je zanje najboljše, če je ljudstvo neizobraženo in otopeno. Za to so narodi, ki so jih vladali samodržci, zaostali in ne napredujejo, ampak propadajo, ker so pod pritiskom in ne rastejo v svobodi. Že leta 1850 so začeli ustanavljati v demokratični Angliji ljudske knjižnice, ki so v Angliji in v Združenih državah Sev. Amerike silno razširjene; samo Carnegie jih je v Združenih državah ustanovil par tisoč in je žrtvoval v ta namen desetine milijonov dolarjev. Sredi preteklega stoletja so začeli tudi v Nemčiji ustanavljati ljudske knjižnice po ameriškem zgledu. Ljudska vseučilišča, tako zvana »University Extension Movement«, so začela delovati v Angliji l. 1873, središče je bilo v Cambridge-u, potem v Oxfordu, Durham-u in Manchesteru. Leta 1887 je sledila Angliji Severna Amerika (Philadelphia), na to pa Švedska (Upsala), Švica, Avstrija, Nemčija in l. 1899 Francija.

Prosvetno delo med ljudstvom je v nekem oziru celo važnejše kot šolstvo. Javne šole so povsod nekaj mehaničnega in prisilnega in zapuste v človeku, ko doraste in stopi v življenje, precej manj sledu kot bi bilo pričakovati. Prosvetno delo med ljudstvom po društvi in v knjižnicah, z gledališkimi in pevskimi prireditvami, mora biti svobodno in prostovoljno, da se čuti vsak posameznik za resničnega sodelavca in da sodeluje s prepričanjem, ki se ne da izsiliti. Prisilno organizirano prosvetno delo, ki je pod uradnim nadzorstvom, že v bistvu ni kulturno, ker je zaukazano: duševni razvoj in umstveni napredek je mogoč le v svobodi.

Prav med Slovenci se je razvila ljudska prosveta do znamenite višine. Mislimo namreč na pravo izobraževalno delo v umetnostni in znanstvenopodučni smeri, ne na telesno vzgojo (telovadbo, sport), ki je za ljudsko prosveto zelo podrejenega pomena in vpliva včasih celo protikulturno. Noben slovanski narod, komaj Čehi, ni razširil ljud-

ske izobrazbe tako zelo kot Slovenci. Leta 1932 je bilo le samo v dravski banovini 3500 ljudskih prosvetnih prireditev, samo gledaliških prireditev je bilo od 1. januarja do 1. decembra 1932 2140, glasbenih 204, tako zvanih akademij 132 itd. Če bi ne bila ljudska prosvetna moč na Primorskem čisto ubita in bi imelo slovensko ljudstvo na Korškem popolno kulturno svobodo, bi bilo slovenskih ljudskih prosvetnih prireditev gotovo na leto več kot 5000 in to na ozemlju kakih 23 tisoč kvadratnih kilometrov. Delo ljudskih knjižnic pri tem ni upoštevano. Zlasti gledaliških predstav na skromnih vaških odrih je bilo vprizorjenih toliko, da je dokaz podan, da ni blizu ne daleč ljudstva, ki bi se tako zanimalo za odrsko umetnost kot se slovenski priprosti človek. Ali ne bi morda v prihodnjih pokolenjih zrastle iz slovenskega ljudstva dramski talenti, ki bi nesli slovensko ime v veliki svet, če bi naši ljudje še naprej mogli tako gojiti gledališko umetnost?

Leta 1897 se je prav za prav pričelo med Slovenci ljudsko prosvetno delo po načrtu in sistematično. To leto je dr. Janez Ev. Krek ustanovil »Slov. kršč. soc. zvezo« kot središče vseh nepolitičnih krščansko-socialnih društev. Pred svetovno vojno je bilo v nji včlanjenih 374 društev s 40.000 člani na vsem slovenskem ozemlju, razen v tedaj madžarskem Prekmurju in Slovenski Benečiji, ki je bila pod Italijo. Tudi tam, kjer je danes slovenska beseda umolknila in tam, kjer se oglašale še boječe, so hodili fantje in dekleta in tudi možje in žene po težkem delu na polju in ob nedeljskih popoldnevih v »društva«, kjer so poslušali podučna predavanja in dobivali knjige ter k »igram« in pevskim vajam, da se otresejo težav in razvedre. Zlasti v obmejnih krajih so bila »društva« stebri slovenske zavesti. Nad 100.000 podpisov so nabrale slovenske žene in dekleta, ki so bile včlanjene v »društvi« za znano majsko deklaracijo. Splošna izobrazba, ki so je bili deležni priprosti ljudje, je veliko koristila tistim, ki so morali iti za kruhom v Ameriko in na Westfalsko in so tudi v daljni tujini pozneje sami ustanavljali slovenska društva.

Leta 1923 je sprejela »Kršč. soc. zveza« ime »Prosvetna zveza«, in osnovane so bile »Prosvetne zveze« v Ljubljani in Mariboru in po njih tudi v Gorici in Celovcu. »Prosvetno zvezo« v Gorici so razgnali pred leti italijanski fašisti.

Ljubljanska in mariborska »Prosvetna zveza« sta imeli l. 1932 včlanjenih 412 pravih prosvetnih in izobraževalnih društev. Vseh članov pa so imela včlanjena društva 24.437 v letu 1932. Obe »Prosvetni zvezi« ljubljanska in mariborska sta lani priredili 1360 dramatičnih predstav, 747 navadnih predavanj, 383 skioptičnih in filmskih predavanj, 175 pevskih koncertov, 96 godbenih koncertov in 980 kinematografskih predstav. Obe »Prosvetni zvezi« sta imeli organizirano zvezo ljudskih knjižnic včlanjenih društev. Vseh knjižnic po deželi je bilo 237; imele so 102.170 knjig, ki so romale iz rok v roke med priprostimi ljudmi, ki bi jih sicer nikdar ne brali. Osrednja knjižnica »Prosvetne zveze« v Ljubljani je imela 10.700 knjig in v preteklem letu jih je izposodila 10.700. »Prosvetna zveza« je priredila v zadnjih petih letih 116 tečajev o gospodarstvu in higieni. Zlasti obsežna je bila zbirka diapozitivov ljubljanske »Prosvetne zveze: imela je 317 skupin s skoro 10.000 diapozitivi. Ta zbirka je bila največja ne le v državi, pa tudi v Bolgariji, Romuniji in Grčiji ni bilo tako velike. Orkestru in tamburaških zborov je bilo v ljubljanski »Prosvetni zvezi« 48.

»Prosvetna zveza« v Ljubljani je od ustanovitve, t. j. od l. 1928, vodila tudi radijsko postajo v Domžalah. Izmed vseh radijskih postaj v državi je slovenska postaja imela največ podučnih in izobraževalnih predavanj; samo l. 1932 jih je bilo 980, in sicer o kmečkem gospodarstvu, o gospodinjstvu, o zdravstvu, predvsem pa poduk v sedmih jezikih. Prirejenih je bilo v zadnjem letu 687 koncertov, nastopilo je 88 zborov in 140 pevcev-solistov: slovenska pesem je zvenela po radiu ne le v zadnje naše gorske vasice, ampak tudi rojakom, ki so za mejami in v daljni tujini ter tujcem v velikem svetu. Slovenska radijska postaja se je posebno brigala za slovenske izseljence v Nemčiji, Holandiji in v Franciji. Obe »Prosvetni zvezi« sta vzgajali fante in dekleta v posebnih fantovskih in dekljskih krožkih ter sta nabirali tudi knjige, da sta jih pošiljali izseljencem. V njih se je zbiralo zlasti kmečko in pa delavsko ljudstvo.

Socialistična »Svoboda« je bila ustanovljena l. 1913 kot naslednica l. 1909 ustanovljene »Zajemnosti«, ki jo je l. 1913 razpustila policija. »Svoboda« deluje zlasti v delavskih krajih in ima sedaj

Širite in naročajte naš tednik!

Širite in naročajte naš tednik!

Očetova pisma

2.

Komaj sem si nekoliko oddehnal od »Knjižice za učence (-ke) narodnih šol«, je takoj prišla druga nadloga.

Že od začetka šolskega leta sva si s sinom »navzkriž«. Do tega je prišlo tako-le: kmalu prve dni, ko so se začeli učiti šteti, sem ga nekoč poslušal, ko je nabiral razne naslikane predmete: »Eden, dva, tri...« Mislil sem, da se otrok moti in sem ga popravil: »Ena, dve, tri...« Pa me je hitro zavrnil: »Reče se: eden zvonik, dva zvonika, ena hiša, dve hiši; če samo štejemo, moramo pa eden, dva tri!« Čudom sem se čudil. Saj pri nas vendar nihče ne šteje tako, še slovnica ne! A hitro sem se spomnil na »jeden, dva« in takoj sem razumel, odkod novi veter. Nisem več maral poslušati otroka. Po glavi mi je sicer brnelo, da bi moral potemtakem šteti »eden, dva, trije, štiri«, ker tako se glasi dosledno moški spol, ne pa »eden, dva, tri, štiri«, torej napol po moškem napol po ženskem spolu; da se more rabiti »eden« le poudarjeno, samostalniško — a vse te sitne misli sem odgnal od sebe in umolknil pred »neznano učenostjo«.

Pa je prišlo še huje. Ti pride onidan fant domov in piše v zvezek datum, glasno pri tem misleč:

»...tisoč devetsto trideset tri«. Najprej ga sploh nisem razumel, potem pa se mi je posvetilo: »Torej ne samo jedan, dva, marveč tudi še to!« Začel sem ga spraševati, kje se je tako naučil, če je že slišal mater, očeta, babico, deda in sploh kakega krščanskega človeka tako govoriti, kako je štel do tedaj (znal je namreč že do sto) itd. Otrok me je nekaj časa debelo gledal: »Saj nam je gospodična rekla, da je tako prav!« Tako — ali smo mar mi dozdej narobe šteli? sem vzkliknil. Otrok se je spustil v jok, žena je prosila, naj neham, jaz pa sem zaloputnil vrata in odšel zdoma.

Tako se je rodil spor; spor ne med malim in menoj, marveč med »šolo in domom«, o katerih »sodelovanju« toliko govore. Kdo se je pregrešil? Jaz? Jaz nisem storil ničesar drugega, kakor da sem ostal zvest svojemu rodu in nisem maral odstopiti od dobre tradicije svojih očetov neki himeri na ljubo. Jaz bi si ne upal stopiti pred svojo mater in jo prositi n. pr. za »dvajseten dinar«. Gotovo bi mi očitala »učenost« in zadel bi jo v tisto globino, ki jo je Cankar imenoval »Mater je zatajil«. In moj sin — ali si bo to upal? In če si bo — čigava bo krivda? In če bo zatajil eno, mar ne bo kmalu tudi drugo? Mislím, da je vsaka beseda odveč. Trgati otroka od njegovega rodu je najbolj odvratno; če je tako ravnanje pedagoško, naj premislijo konzuli.

Torej se je pregrešila šola.

Ne spominjam se več natančno, kdaj je izšel odlok, ki odreja novo štetje; gotovo je, da je bilo še za nekdanje »vlade« v Ljubljani. Kako so se tedaj izdajali taki ukazi, nam je najbolj pojasnil g. senator Ivan Hribar v III. delu svojih »Spominov«, ko govori o izreki t. zv. trdenga l'a. Njih veljavnost je po njegovih odkritjih nekoliko negotova. Resničnost tega nam najbolj edokazuje dejstvo, da se odlok o izreki l = v izvršuje po osebnem mnenju učiteljev, t. j. zvečine sploh ne, čeprav je edino pravilen, dočim se je »novo« štetje uveljavilo menda brez izjeme, čeprav ni utemeljeno z ničemer, razen s povsem nebitvenimi, pobožnimi željami nekaterih ljudi.

Kakor smo videli, ni torej nikakega pravega formalnega razloga, da mora šola šteti drugače kot dom. Vendar pa je treba poudariti še nekatere stvari. Slišal sem večkrat, da je tako štetje slovensko (slovensko pa po nemškem) in bolj praktično. Ali je res? Sentimentalni hejslovanski razlogi bi se sicer v takih stvareh ne smeli uveljavljati, a meni se prav močno dvomi, da bi bilo to sploh res. Še danes noben slovanski narod ne šteje od 10 do 20 tako, marveč vsi dodajajo enice deseticam; slovanski »enašt« ni nič drugega kot »ena na deset«, kar je v bistvu prav isto kot »ena in dvajset«. Če bi bilo slovansko obratno, bi pač ne

28 podružnic, 5 jih pa ustanovljajo. Centrala je v Ljubljani, podružnice so pa v Celju, v Črni, na Črnučah, v Dobrunjah, v Gorjah p. Bledu, 2 v Hrastniku, dalje na Jesenicah, v Guštanju, Javorniku, Kočevju, Kranju, Prevaljah, v Mariboru, Trbovljah, Trzinu, Zagorju itd. Vseh članov ima socialistična izobraževalna organizacija okoli 2000. Leta 1932 je priredila »Svoboda« 10 izobraževalnih tečajev, 86 predavanj in 6 delavskih šol, 120 dramatskih predstav, pevskih in glasbenih koncertov 70, prosvetnih večerov pa 38. »Svoboda« goji svojem okrilju tudi sport in sportne tekme, ki se jih udeležuje delavska mladina, prireja pa tudi zaradi družabnosti skupne izlete, ki jih je bilo l. 1932 skupaj 103. »Svoboda«, ki je razredno-izobraževalna organizacija ima izrazito ljudsko izobraževalno smer in ima namen povzdigniti duševni nivo delavstva s produktom in umetnostnimi prireditvami. Ljudske knjižnice »Svobode« imajo okoli 10.000 knjig in so izposodile v l. 1932 13045 knjig iz svojih knjižnic.

»Zveza kulturnih društev« v Ljubljani je bila ustanovljena šele po vojni, pred kakimi 10. leti. Ima pa članjane razen pravih izobraževalnih organizacij, predvsem sokolska društva in celo nekaj političnih organizacij, dalje gasilna društva, stanovska, ženska in celo dijaška društva. Pravih izobraževalnih društev ima le 14, potem nekaj de-

setin »Bralnih društev«, »Čitalnih in Knjižnic«, 24 je pevskih in tamburaških društev. Ostala društva in organizacije (vseh je v »Zvezi kult. društev« nad 250, od teh pa nekaj manj kot polovica sokolskih), pa nimajo z ljudskim izobraževalnim delom v ožjem pomenu besede opravka.

Med Slovenci so tla za ljudsko izobrazbo hudo rodovitna in bi stavba ljudske prosvete med Slovenci zrastle do nepričakovane višine in popolnosti, če bi dopolnjevali stavbo, za katero so bile izkopane podlage pred nekaj manj kot 40. leti prav na domačih njivah. Ni pa odločen samo obseg prosvetnega dela med ljudstvom, kajti polna kašča ne pomeni nič, če so v nji otrobi namesto zrnja. Jed, ki se človeku ne prilega, pokvari celo zdrav želodec. Le tako prosvetno delo, ki je zrastle iz ljudstva samega, ki raste iz slovenske samobitnosti in krepi slovensko zavest, bo rodilo sadove in povzdignilo med ljudstvom tudi нравnost in značajnost. Drugačno bi bilo le v škodo sedaj in v prihodnje...

Koliko je kakšna izmed treh organizacij, ki so lansko leto delale na polju ljudske izobrazbe v Sloveniji, tega dela res opravila, pojasnjujejo številke, ki smo jih zgoraj zapisali.

Gospodarskega kapitala imamo Slovenci čimdalje manj, množiti bi morali duševni kapital.

Poglejmo si še drugo stran zadeve

K članku »Strah pred klerikalizmom«. (Dopis.)

Prav je, da smo si začeli brezobzirno izpraševati svojo narodno vest, prav je, da doženemo, v koliki meri smo sami krivi udarcev in ponižanj, ki smo jih kot narod doživeli. Sedanji čas je kakor nalašč za tako samoizpoved in žalostno bi bilo, da naravnost obupno, ako bi izšli iz vseh preizkušenj s staro tesno miselnostjo, brez prečiščene in poglobljene slovenske zavesti.

Ponovno ste v svojem listu kritično posvetili v miselnost naše liberalne, protislovensko usmerjene inteligence, in strahotna je slika, ki nam jo ta brezobzirna kritika prikazuje. Vprašujemo se samo, ali ima ta inteligenca sprico vsega, kar se ji očita, še svojo življensko upravičenost in kakšna usoda jo čaka. Toda enostranska bi bila kritika, ako ne bi osvetlila z narodnega vidika tudi inteligenco v drugem taboru, ono inteligenco, ki sicer slovensko čuti, a je to slovenstvo vse pretesno pojmovala, ni dovolj odločno prelomila s preteklostjo, ni dovolj jasno ločila skupne narodne zadeve od ožjih, podrejenih. V nekem oziru zadeva krivda za današnje stanje vso našo inteligenco. Grehi preteklosti — bližnje in daljnje — se maščujejo. Še so taki med nami, ki se tega prav nič ne zavedajo, ki goje mržnjo v srcu in mislijo na obračunavanje ob spremenjenem političnem položaju. Vsaka grožnja na račun onih, ki se nahajajo dostikrat bolj iz politične kratkovidnosti kot iz koristolovstva — v nasprotnem taboru pomeni nov klin v prizadevanju, naš narod razdvojiti. Še je nekaterim liberalcem starejšega pokolenja »strah pred klerikalizmom« v kosteh in psihično je razumljiv. Tudi ta strah je eden izmed ovir, da se kot narod najdemo in se v eni fronti borimo za pogoje boljše bodočnosti. Prej bomo razorožili nasprotnike, ako bomo sami odkrito obračunali s preteklostjo. Ločimo zapeljance od zapeljivcev. Slehernega velja prirediti. Ne omalovažujmo nikogar. Treba bo velikega in združenega napora vseh, da uspemo, združiti vseh moralnih sil v narodu. Nikjer jih ne smemo trositi. Ne sme biti dvoma o čistosti naših namenov. Učimo se iz napak preteklosti. Kar tesno postaja človeku, ko se spomni naših predvojnih političnih razmer. Ko prelistavamo stare

imeli takega štetja v prvi dekadi! — In da je »dvajsetena« bolj praktično, pametneje? Le vprašajte kakega matematika! Kdor tako misli, misli zelo primitivno. Tak način štetja je boljši za (današnji!) način pisanja črk, za štetje samo pa prav tako dober. Za vsako računanje (in to je važno!) pa je »enaindvajset« veliko bolj smotrno. Predaleč bi prišli, če bi to hoteli podrobneje dokazovati; vsak se lahko prepriča sam, če poskusi s seštevanjem in množenjem, torej z osnovami vse matematike. Uvidel bo, da se vse računanje vrši od desne proti levi, od enice proti desetici in da je zato veliko bolj logično, šteti najprej enice in potem desetice. In če bo še nekoliko razmišljal, se mu bo tudi odkrilo, zakaj veliki kulturni narodi, ki so bili obenem genialni matematiki, pišejo od desne proti levi in morda bo tudi opazil, da tako delajo celo evropski otroci, dokler jih šola ne preusmeri!

Štejmo torej slovensko in — pametno!

Popravi!

V zadnji številki sta se v poročilu o uprizoritvah v drami vrtili poleg nekaterih navadnih tiskovnih napak, ki jih bralec lahko sam popravi, tudi dve smiselni napaki: V zaključku ocene o Maeterlinckovem »Zadoščenju« je napravil tiskarski škrt iz »Seena« je bila preprosta... »Sama« je bila preprosta... v prvem odstavku ocene Yeatsove »Gospe Cathleene« pa iz »... kateri gledalca, ki ni veren, utruja...« »... kateri gledalca, ki je veren, utruja...«

no, ampak oddala jih je le, ker drugače ni mogla, z žalostjo v srcu in v namenu, da se žrtvujejo ti pripadniki za javno blaginjo. Nadalje je napovedala bojkot Židov, zlasti židovskih trgovcev. Iz čiste nesebičnosti kajpada. Kajti namen ji je bil, da se bodo nežidovski trgovci morali naravnost žrtvovati, da postrežejo vsem kupcem, ki jih bodo odgnali od židovskih trgovin. Taka požrtvovalnost pa je najlepša osnova prave fašistične nesebičnosti. Tudi nefašističnega tiska so ustavili, kolikor se ga je le dalo. Tako se namreč lažje nesebično žrtvujejo, da nadomeste ta tisk s fašističnim. Pravi znak nesebičnosti je tudi, če so prisilili Lužiškega Sokola, da se je razšel in ustavili Lužiškim Srbom njihov list. Koliko nepotrebnih izdatkov za nepotrebne stvari so jim s tem prihranili! Zakaj torej ne bi nesebično žrtvovali celo svoj ugled v tako dober namen.

Pa recimo, naj bo dovolj primerov fašistične nesebičnosti, ki je po »Pohodu« odrešenje nas vseh v novem življenju. Saj se vidi takoj ti nesebičnosti, da je prišla iz globočin idealnega in požrtvovalnega srca.

Samo nekaj bi radi vedeli. Nemški Hitlerjev fašizem je zakonski otrok laškega Mussolinijevega. Lahki pa imenujejo nagibe, ki vodijo njihov fašizem: sacro egoizmo — sveto sebičnost. V nasprotju z marsikaterim drugim ima laški fašizem to veliko prednost: bolj odkritosrčen je in zaradi tega in svoje izvirnosti tudi bolj simpatičen, kot njegovi plagiat na evropski celine. Kako spraviti v sklad priznano sebičnost enega fašizma z zatrjevano nesebičnostjo drugega?

No, »Pohod« bo to vprašanje rešil s tisto lahakoto, s katero je do danes rešil v nekaj mesecih vsa svetovna, državna, gospodarska in socialna vprašanja. Malo bo pomislil, abra kadabra, presukal in prestavil bo besede, pa bo egoizem tisti, ki bo reševal človeštvo. O, prav nič nas ne skrbi, »Pohod« že ne pride v zadrego!

Kam vodi stroj človeka

Na to vprašanje, danes bolj žgoče, nego kedaj, odgovarja francoski pisatelj Daniel Rope v svoji knjigi o »Svetu brez ljubezni«, kot poroča »Prager Presse«:

»Najpreprostejši kmet srednjega veka je nosil v sebi višje človečanstvo, kakor vsa naša civilizacija. Sodobni človek je kupljiv, podkupljiv, hinavski, svoje življenje opravičuje s samim seboj, zgolj z dejstvom svojega bitja. Ta človek, ki se sam vzdiguje na oropane altarje, ni nič drugega, kot pojmovnost, senca bitne vsebine človeške osebnosti. Ta civilizacija stroja, ki obdaja pojmovnega človeka s slavnostnim sijajem, uničuje pravega, stvarnega človeka. Tehnika ruši v človeku veselje do življenja.«

Širite in naročajte naš tednik!

Nemški filmi in slovenstvo

Pri nas se pridno uprizarjajo nemški filmi, ki jih zalaga: »Ufa«, podjetje člana Hitlerjeve vlade: Hugenerga. Toliko se časih grozi nemštvu; tu pa, kjer bi bilo res umestno, da opustimo hujskaške in bedaste nemške filme, se nihče ne zmeni, da bi se spomnil svojega slovenstva in južnega slovanstva. In zakaj ne? Zato, ker to izvajanje doniša dobiček, čeprav je nemško-nacionalno, ki širi misel »tretjega cesarstva«.

GOSPODARSTVO

Ljubljansko mestno gospodarstvo

Dne 18. aprila je obravnavala ljubljanska občinska uprava svoj proračun. Za to obravnavo je bilo med ljudmi precej zanimanja, ker je med Ljubljančani splošno naziranje, da uprava ne gospodari dobro z javnim denarjem. Zato je tudi prisluhnilo vse kritiki občinskega svetnika dr. Pippenbacherja.

Dr. Pippenbacher je najprej primerjal plače mestnih uradnikov z državnimi in sklepal iz dejstva, da so mestni uradniki bolj plačani, kot državni, da so plače mestnega uradništva previsoke. Mislimo, da temu njegovemu sklepu ne pritrdi nihče, tudi državni uradniki sami ne. Zakaj nekaj je izven vsakega dvoma in izven vsakega pretežovanja: da so namreč državni uradniki preslabo

OPAZOVALEC

Vstajenje nesebičnosti

Zakaj in odkod ta splošna žalost in stiska na svetu, to je odkril »Pohod« v velikonočni številki. Namreč zaradi egoizma. Treba ga je torej odstraniti. In sicer kako? »Pohod« prihaja kar z dejstvom:

»Nemčija vstaja. Ona, ki je bila za svoje grehe po pravici ponižana — vstaja. In v kakšnem znamenju? Narodnost in socializem sta tisti dve sili, ki jo dvigata iz groba.«

No in zdaj imamo pred seboj Nemčijo, ki je premagala egoizem in je zato vstala iz groba. Premagala ga je s tem, da je pripustila neegoistične narodne socialiste na vlado. In od takas se udeležuje narodnosocialistična, to je fašistična Nemčija v najbolj neegoistični smeri. Najprej je iz čiste nesebičnosti pognala vse nefašiste iz javnih služb. Tega seve ni storila v namenu, da odda takoj te službe svojim pripadnikom, ker bi bilo to egoistično

plačani. Če pa država ne plačuje svojih uradnikov, kakor je treba, še ne sledi iz tega, da bi jih občina ne smela plačevati, kot gre in kot uradništvo zasluži. Sicer utegnejo priti še zasebni podjetniki in zniževati plače svojim uradnikom in delavcem, češ poglejte, saj država tudi slabo plačuje. Edino pravilno stališče je: vsak naj dobi plačo, ki je primerna njegovemu delu. Če pa dobiva kdo manjšo, naj se temu poviša, ne pa zato drugod in drugemu znižuje.

Sicer smo pa tudi mi mnenja, da bi se dalo pri plačah mestnega uradništva precej prihraniti. V tem pogledu pa je dr. Pippenbacher ubral pravo pot, ko je opozarjal na izjavo nekega mestnega uradnika samega, češ da bi sedanje delo lahko opravljala polovica sedanjega uradništva in ko je zahteval, da naj se uvedejo drugi načini pri odajanju služb.

K temu bi pristavili mi samo še, da je tu kot povsod javnost in javno nadzorstvo najboljša poročila za pravilnost poslovanja. In da si mora vsak želeči tem več javnosti, čim bolj dela res v javno korist.

Dr. Pippenbacher je nadalje presojal tudi ostalo občinsko gospodarstvo in povedal nekaj res važnih stvari. Ljudi je zlasti zanimala primerjava z mariborskim občinskim gospodarstvom. Po »Slovenecu« posnemamo:

»Plača g. župana je za sedanje razmere previsoka in se je povišala za 25% na 120.000 Din prav tedaj, ko je bila kriza že akutna in ko so vse korporacije pričele varčevati pri osebnih izdatkih.«

(Vznemirjenje v obč. svetu. Klici: »Oho!«)

»V letošnjem proračunu je zastopniški ekspenzar zrastel kar za 900%, in sicer od 2000 na 20.000 Din. V prejšnjih časih, ko je bil tudi odvetnik mestni župan, ni mestna občina nikoli plačevala ekspenzarja.«

(Protesti iz vrst občinskega sveta.)

»Prav gotovo vem, da blagopokojni dr. Ivan Tavčar ni nikoli nič računal.«

Župan dr. Puc: »Saj je občinski svet sklenil pravdo proti »Obnovi!«

Dr. Pippenbacher: »Gotovo je, da mora mestna občina nositi stvarne stroške te pravde. Toda, če »Obnova« pravdo zgubi, je treba stroške izterjati od »Obnove!«

»Ne vem, kako da so reprezentativni stroški tako visoki, namreč 200.000 Din!«

(Podžupan prof. Jarc: »Sokolski zlet bo!«)

Dr. Pippenbacher: »Ob takih časih pa naj župan stopi pred občinski svet in naj si izposluje potrebni znesek. Sicer pa imamo za to tudi proračunsko rezervno v znesku 400.000 Din. Lani smo jedli menda dvakrat v »Zvezdi«. Jedli smo dobro, moram reči, toda jedli smo samo taki, ki bi kar lahko plačali sami. Stroške za tisti banket pa bi raje dali potrebnim. Dalje imamo tukaj tudi dispozijski fond 50.000 Din. Ogledal sem si v Mariboru in sem videl, da je v tamkajšnjem proračunu za župana in podžupana določeno plače in reprezentacijskih stroškov skupno le 110.000 Din. V tako resnih časih ne gre, da bi v Ljubljani žrtvovali v take namene toliko. Sem proti postavki 150.000 dinarjev za potne stroške. Vsakdo, kdor je na potovanju, lahko izhaja tudi s polovico dosedanjih potnin, seveda, če je soliden, če pa časti Bakha, naj ga iz svojega žepa.«

»Pri mestu je tudi preveč avtomobilov. Mariborski župan se je takoj, ko je nastopil svoje mesto, odrekel avtomobilu. Pri nas pa ima elektrarna avtomobil, ga ima fizikat, pogrebni zavod in ne vem še kdo. Vzdrževanje mestnih avtomobilov stane 50 do 60.000 Din. Mislim, da je cestna železnica tudi dobra in bi si te stroške prihranili. Avtomobili pa se smejo rabiti le za službene poklice.«

(Medklic: »Imamo pravilnik!«)

Tedaj, ko smo pravilnik sprejemali, sem zahteval, da se vnese vanj točka, da se smejo avtomobili uporabljati le za službene potrebe, pa je občinski svet molče prešel preko moje zahteve.«

(Turk: »Kaj pa tisti, ki se vozijo s svojimi?«)

Dr. Pippenbacher: »Tisti pa naj delajo, kar hočejo, če so pa gentlemani, naj pa včasih odstopijo avtomobil mestni občini, naj počenja ona z njimi, kar hoče.«

Govornik nato nadaljuje svojo kritiko proračuna o šolstvu. Pravi, da je nujno potrebna šola v svetokrižkem okraju, kar pa tiče ženske gimnazije, pa govornik pravi, da je govoril z nekim načelnikom ministrstva, ki se je začudil, zakaj ni mestna občina že privedla pogajanj o tej gimnaziji z državo do konca. Minister nima nič proti prevzemu, le nekoliko več energije s strani mestne občine bi bilo treba in pa napraviti bi se moral neki prizidek, ki ga mora mestna občina tako ali tako napraviti.«

(Tavčar: »Ta govor je bil »Pod lipo!«)

Dr. Pippenbacher: »Ne, ni bil »Pod lipo«, ker ne hodim v gostilno.«

(Turk: »K »Štrajzlu« bi prišel, pa bi vse zvedel!«)

Nato Pippenbacher nadaljuje: »Gospodje, veste, koliko nas je veljalo tistih par kvadratnih metrov pri odkupu Lukmanove hiše. Govoril sem z gospodom, ki je imel vtis, da bi se dala ta hiša dobiti še ceneje, za milijon, ne za milijon 300 tisoč dinarjev.«

(Tavčar grozeče: »Če ste res za resnico, govorite bolj previdno o Lukmanovi hiši!«)

Pippenbacher: »Nekoč nam je bila ponujena Mahrova hiša. Tedaj se je javnost uprla, ker je zvedela za ponudni znesek 5 milijonov dinarjev. Tisto vpitje je potem toliko zaleglo, da nam je bila kmalu potem hiša ponudena za nižji znesek, za 4.200.000 Din.«

(Glasovi iz vrst občinskih svetnikov: »Slovenec je pisal!«)

Pippenbacher: »Mene to ne tiče! Vem-pa, da je bila Mahrova hiša ocenjena na 2.700.000 Din. Zato je skrajni čas, da se kreira pri mestni občini posebna nakupovalna komisija, ki naj omogoči, da se vsi nakupi vrše brez vsakega mešetarnjenja. Gotovo je bil pri Mahrovi hiši tudi kak mešetar!«

(Tavčar: »To je zloba od tako starega človeka!«)

Pippenbacher: »Zato ste pa vi dosti mlad, ko se takega kažete!«

(Tavčar razburjeno: »Kdo je to bil, vprašam?«)

Nato Pippenbacher nadaljuje: »Mestna elektrarna ima prostore v Mahrovi hiši, za katere plačuje 150.000 Din. Enake prostore bi v lastni hiši dobili za 40.000 Din. Tam v oni ulici imamo palačo (govornik misli Kresijo), v kateri ima premožen mož skoraj četrtino palače v najemu in plačuje zanj 100 do 120.000 Din. Mestna občina vrže po nepotrebnem za najemnine okoli 400.000 Din in ta denar bi nam bil prav zelo potreben, zlasti v fond za pomožno akcijo.«

Izenačenje prima

Od 10. aprila t. l. izenačen je »prim« naše Narodne banke pri kupoprodaji deviz in valut »s primom« v kliringih. Med tem ko je do 10. t. m. splošno »prim« znašal 20 od 100, a »prim« v kliringih 28½ od 100, od 10. t. m. dalje je izenačen na 28½% za vse devizno-valutne transakcije, to je na osnovi cirskega kurza dinarja 7.— švicarskih frankov.

Ta reforma je velike važnosti zlasti za izvoznike, ki bodo sedaj dobivali tudi za 80 od 100 deviz iz nepogodbenih držav »prim« od 28½ od 100, a ne samo 20% kakor je bilo dosedaj.

Mladina med sabo

Poglavje o narodni vzgoji

Dandanes vidimo življensko neizvedljivost in bolečo pomanjkljivost tolikih verovanj, da se v skepsi in obupu utapljamo v splošni zmed. Na

drugi strani čimdalje bolj zapadamo v popolno politizacijo življenja, ki prinaša s seboj neomejeno gospodarsko in celo življensko odvisnost posameznika bodisi od stranke bodisi od države. Tako torej svetovni nazori ne živijo več v dušah ljudi, ampak le še kot goli miselni sistemi s svojim koeficientom moči, na katere mehanično pristajamo edino le iz materialnih ozirav ali pa iz duševne slabosti, in nevarnost je, da spričo notranjega poloma in spričo razmer ne sledi tudi razkroj vseh moralnih vrednot.

Za nas Slovence je ta nevarnost, ki grozi danes vsemu svetu, toliko večja, ker ne prinašamo v ta težki čas s seboj dovolj vrednot, ki jih je v večji meri drugod izoblikovala preteklost. Pravilno se je v zadnjem času pričelo poudarjati vprašanje narodne vzgoje, zakaj prav pomanjkanju smotrne narodne vzgoje je pripisovati, da Slovenci danes tako klavirno klonemo v splošni duhovni in socialni krizi. Za nas, ki smo razen tega še razkosani po državnih mejah, je nevarnost tako priostrena, da se je bati, da se z razkrojem moralnih vrednot ne razkroji tudi narod sam.

Zato je danes za vse, ki čutijo svojo usodo zvezano z narodom in mu hočejo služiti, potrebno predvsem eno: Ne toliko, da propagirajo ta ali oni svetovni nazor ali politično prepričanje, ki v svojih posledicah morebiti prej ruši kakor gradi, ampak da se po vsem, kar je zamujeno, posvetijo smotrni vzgoji ljudstva, okrepitevi in izoblikovanju njegovih moralnih vrednot. V tej smeri bi morali vkljub razliki prepričanj združeno delati vsi, ki priznavajo ločitev med dobrim in slabim in za katere je vprašanje narodnega obstoja in dviga poleg njegove gospodarske, socialne in politične plati tudi osebno človeštvo in splošno vprašanje. Doseči bi morali skušati to, da dobimo v bodoče čimveč čistih, ponosnih in požrtvovalnih ljudi, ki se bodo zavedali skupnosti z narodom in njegove preteklosti v sebi, ker s takimi ljudmi bo narod ne glede na prepričanje, ki si ga bodo izbrali, obstal in se dvigal.

Par primerov naj pokaže, s čim bi morali čimprej pričeti. Marsikaj se je že pisalo o naši slovenski materi in vsako leto se prirejajo v njeno proslavo posebne prireditve. A vse to pisanje in govorjenje nosi le prevelikokrat znak nekega sentimentalnega kulta in neumestne abstraktne bombastičnosti. Dočim kaj smo še slišali o slovenskem možu, ne morebiti spet o kakem abstraktnem junaškem liku, ampak o poedinem, živem, a neznanem slovenskem možu, ki je pravtako in v večji meri sodeloval pri ohranitvi slovenskega življenja in zgraditvi slovenske kulture. Imamo res Slovenski biografski leksikon in še dosti drugih publikacij, ampak te knjige so nepopolne in enostranske, namenjene znanstvenikom strokovnjakom, ne ljudstvu in niti eliti.

Potrebovali bi knjige o vseh naših požrtvovalnih, borbenih in delavnih ljudeh, zbirati bi morali življenja in posamezne dogodke, izkopati bi morali zgodovino našega malega človeka, zgodovino naše skupnosti, ki je od začetka do danes poleg žalostnih polna svetlih in prepričujočih strani. Ne potrebujemo toliko splošne, literarne in politične zgodovine, niti biografij za domače in tuje učnjake, čeprav imajo tudi te svoj pomen, ampak predvsem knjig, ki naj bi pokazale doraščajočemu rodu na živih zgledih moralne vrednote, ki so naš narod do danes ohranile in ki naj jih on posnema in izpopolnjuje. Nazadnje bi o naših največjih ljudeh, katerih imena neprestano nosimo v ustih, že vendar kedaj morali dobiti knjige, ki naj bi preko bombastičnosti in znanstvene navlake pokazale pravi vzrok njihove velikosti, a tudi nepopolnosti, ki jih bo treba prekoračiti.

Kakor hitro bomo pričeli delati smotrno v tej smeri, potem smo lahko prepričani, da ne bomo poginili, in da pride tudi za nas kedaj velika noč.

Božo Vodšek.

MALI ZAPISKI

D. S. Merežkovskij:

Napoleon

(33. nadaljevanje.)

Kulturno-zgodovinski drobiž:

»Vladika«.

V Črni Gori so imenovali »vladiko« cerkvenega dostojanstvenika, ki je bil obenem posvetni vladar; tu je imel tedaj izraz vladika teokratski pomen.

Drugi pravoslavni (Rusi, Srbi) imenujejo vladike svoje arhijereje. Hrvati ne rabijo za svoje škofe in nadškofe tega izraza.

Tudi v preprostem slovenskem ljudstvu nisem slišal tega izraza.

V Dubrovniku je pomenila ta beseda (»vladika«) ženo plemiča (vlastelina).

Med Čehi in Poljaki pomeni »vladika« vladajočega gospoda.

Čitajoč ta izraz v slovenskih časopisih povprašujejo me začu-

In vlomljena so vrata Grenoble-a, trdnjavska posadka se je udala; vojščaki hite k cesarju »v taki zanesenosti, da se zdi, še raztrgajo ga; obkrožajo, vzdigujejo ga, nosijo ga na rokah«, — in tako ga ponesejo do Pariza.¹⁶

Po noči gre cesarska vojska v Grenoble v spremstvu dvotisočne množice kmetov s sekirami, vilami, sulicami, puškami, plamenicami, med zvoki marseljeze in kriki: »Naj živi cesar! Naj živi svoboda! Doli z Bourboni!«¹⁷

»Tu se je rodila revolucija,« pravijo bivalci mesteca Vizille-a pri Grenoble-u, ki so mu prišli nasproti. »Mi smo zahtevali prvi človeške pravice; tu vstane tudi svoboda in čast Francije.«¹⁸

»To je nov napad revolucije,« sodi pravilno maršal Ney.¹⁹ »Prav nič ni verjetno, da hoče ljudstvo vnovič Bona-

¹⁶ Mémor., III. 463.

¹⁷ Houssaye, I. c., 255, 260.

¹⁸ Ibid., 247—248.

¹⁹ Ibid., 310.

¹⁶ Ibid., 276.

²¹ Ibid., 303.

²² Mémor., III. 467.

đeno: da-li imenujemo tudi Slovenci svoje škofo — vládike?

Dr. M. Malnerič (Dubrovnik).

Prepovedana knjiga.

Ministrstvo za notranje stvari je prepovedalo širiti in prodajati knjigo »Film naših dana«, ki jo je spisal Gena Senečić in je izšla v Zagrebu.

Apel mednarodne lige za človeške pravice.

Mednarodna liga za človeške pravice je nedavno objavila oklic, v katerem odločno obsoja preganjanje Židov v Nemčiji; obenem poziva vse demokrate in človekoljube sveta, da s svojim vplivom onemogočijo nadaljnje nacionalistične izpade proti nemškemu Židom. Preko 100 znanih francoskih intelektualcev, med njimi Romain Rolland, Barbousse in Vildrac, je osnovalo pomožni odbor za politične begunce iz Nemčije. Kardinal Verdier pa poziva ponovno v pastirskem pismu francoske katoličane, da molijo za preganjane nemške Žide.

Demokracija in vojska.

V uvodniku »Lid. Novin« je brati tudi sledeče misli o demokraciji in vojski: »Čas je resen, toda nevarnost vojske ne grozi. Če pa bi kdo hotel vreči v evropski smodniški sod bakljo, nas ne bo ostrašil. Mirno in pozorno se bomo zbrali — z orožjem v roki — na mejah. V nemirnih časih rabi država dvoje trdnih, zdravih oporišč: demokracijo in vojsko. Medsebojno zaupanje in vzajemno spoštovanje nudita moč in mir. Za mir jamči pametna politika, za moč pa dobra armada.«

kralj odstavljen. »Vidim, da je sovražstvo do plemičev in uniči staro plemstvo in fevdalne naslove; razglasi, da je duhovnikov zdaj prav tako močno, kakor v začetku revolucije.«²³

Da, revolucija je vstala in z njo — on, Človek; za nekatere »žival, ki prihaja iz brezna«, za druge »Mesija, ki je vstal iz groba«.

Da, revolucija je vstala in z njo — on, Človek, za nekatere »žival, ki prihaja iz brezna«, za druge »Mesija, ki je vstal iz groba«.

»Vaše veličanstvo,« pravi maršal Ney, tudi sin revolucije in poljubljiva spoštljivo roko starega Bourbona, »upam opraviti z Bonapartom in pripeljati ga vam v železni kletki!«²⁴ Ta izraz se Neyu tako dopada, da ga ponavlja vsem, in ko je nekdo pripomnil, da bi bilo bolje pripeljati Bonaparta v krsti kot v kletki, mu je odvrnil: »Ne, vi ne poznate Pariza: potrebno je, da ga Parižani vidijo v kletki!«²⁵

Ney se giblje s kraljevsko vojsko med Soissonsom in Mâconom, da zagradi in uniči »vso razbojniško svojat« z enim udarcem. Zdejci dobi pismo: »Brat moj, pridite k meni v Châlons, sprejemem vas, kakor na dan po Borodinu.«²⁶ In hrabri med hrabrimi blede, kakor tisti grenoblški vojščaki, ki so slišali povelje: »Tu je! Streljaj!« Prav tako na mah zblazni: »Vihar me je zagrabil, in zgubil sem glavo,« je priznal pozneje. »Vrgel sem se v prepad, kakor sem se nekoč vrgel pred žrela topov.«²⁷ Izdal je Bourbona — podal se je Bonapartu. Sicer pa če bi se bil tudi hotel bati, bi se ne bil mogel: »Saj vendar ne morem ustaviti morja z rokami!« je tožil še pred izdajo.²⁸

Od Lyona do Pariza, vedno više in više »leti orel«. Revolucionarne množice in vojske gredo za njim, »kakor ognjeni sled meteorja po noči.«²⁹

Po noči na 20. marec beži kralj iz tuilerijskega dvorca, a drugi dan zvečer se pripelje cesarjev voz do paviljona Flore in se ustavi nekaj korakov pred njim: gneča je taka, da ni mogoče preriti se do vnanjega stopnišča. Ljudje obkrožajo voz, odpirajo vrata, jemljejo cesarja na roke, nosijo ga po dvoru, v vežo, po stopnicah — vsak hip ga

zaduše, poteptajo, ubijejo. On pa ne vidi in ne sliši nič; plava po temnih človeških valovih ko blede cvetica; izroči se jim, iztegnivši roke naprej, z nazaj visečo glavo, zaprtimi očmi in nepremičnim nasmehom na ustnicah, kakor mesečnik v snu ali Dioniz v tolpi pobesnelih Bakhantov. »Tisti, ki so ga nosili, so bili kakor blazni, in tisoči drugih so bili srečni, če se jim je posrečilo poljubiti njegovo obleko ali samo dotakniti se je... Zdelo se mi je, da sem navzoč pri Kristusovem vstajenju,« se spominja samovidec.³⁰

Dunajski zbor je prepaden. 13. marca je podpisan razglas osmih zveznih držav — Anglije, Avstrije, Rusije, Švedske, Prusije, Holandske, Španije, Portugalske: Napoleon Bonaparte, ki se je vnovič pojavil v Franciji, je postavil sebe izven državljskih in družbenih zakonov in se izročal kot motilec svetovnega miru javnemu kaznovanju.³¹

Ustanovi se sedma zveza. Pooblaščenca Anglije, Avstrije, Rusije, Prusije sklenejo pogodbo, ki ima namen, »ohraniti mir«, a za mir postavi vsaka država sto in petdeset tisoč bajonetov, vse skupaj milijon, »dokler ne bo Bonapartu vzeta možnost, ogražati mir Evrope.«³²

Mero strahu lahko presojamo po meri besnosti. »Zastonj smo prizanašali Francozom, vse bi bilo treba iztrebiti!« vpijejo nemški časniki. »Treba bi bilo ves francoski narod razglasiti izven zakona!« »Pobijemo vse kot stekle pse!«³³

Strah pred Napoleonom je strah pred revolucijo. To umeva Aleksander bolje od vseh: »Ločite, ločite ga od jakobincev!« ponavlja vedno in vidi v krvavem žaru nove vojne velikansko prikazen apokaliptičnega jezdeca, »Robespierre-a na konju.« — »Napoleon je Apolion, pogubitelj, angel brezna,« šepeče, ko premišljuje nad skrivnim razodetjem. »Šest sto šest in šestdeset — številka Živali — številka Človeka.«

Strah je odveč: novi plamen ugasne, kakor tisti poslednji, rdeči žarek zahoda, in na mah je vse zopet kalno in mrtvo; pravkar je bilo še rdeče zlato, in glej, spet je sivi svinec. Takoj po 1793. letu nastopi 1811. »Robespierre na konju« izgine — vnovič se pokaže cesar Napoleon.

²³ Houssaye, I. c., 492.

²⁴ Ibid., 275.

²⁵ Ibid., 306.

²⁶ Ibid., 312.

²⁷ Ibid., 313.

²⁸ Ibid., 315.

²⁹ Thiébault, V. 277.

³⁰ Thiébault, V. 298.

³¹ Houssaye, I. c. 300.

³² Ibid., 445.

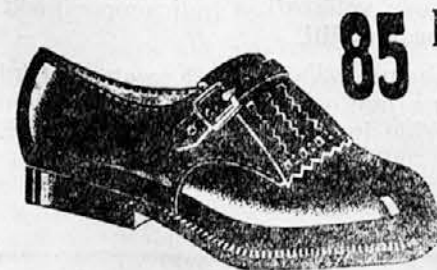
³³ Ibid., 459.

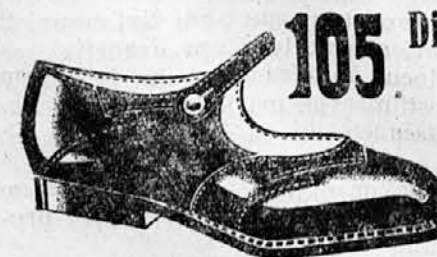
Higijenični čevlji za otroke, črni ali rjavi, od št. 18 do 27 Din 40—, iz laka Din 55—.

Prijetni dekliški čevlji iz črnega ali rjavega boks v okusnih kombinacijah in iz laka št. 35.

Sportni čevlji za deklice in dečke z okrašenim jezikom iz rjavega boks, prvovrstni podplati. Od št. 26 do 27 Din 85—, od 28-30 Din 95—, od št. 31-35 Din 125—, od št. 36-39 Din 155—.

Mlade gospodične nosijo samo ta elegantni čevlji iz črnega ali rjavega boks v različnih kombinacijah.

**V LEPO POMLAD
Z DOBRIMI ČEVLJI
IN NIZKIMI CENAMI**

Prinašamo najlepše vzorce zadnje mode!

LJUBLJANA: Aleksandrova cesta št. 1
Miklošičeva cesta št. 14
MURSKA SOBOTA in v vseh večjih krajih države

MARIBOR: Slovenska ulica št. 12
CELJE: Aleksandrova ulica

V originalni Good-Year izdelavi,
najdovršenejša oblika, iz črnega ali rjavega boks in iz laka.

Trpežen moški polčevlji iz črnega ali rjavega usnja, prvovrstni usnjeni podplati, udobna oblika.

Udoben moški polčevlji iz črnega ali rjavega usnja.

V rjavi ali črni barvi, z elegantno visoko in nizko peto.

Eleganten čevlji na zaponko in v salon-ski obliki, z visoko ali nizko peto, iz laka ali rjavega boks, v različnih kombinacijah.

V najnovejših barvah in modelih ter najmodernejših kombinacijah, z visoko ali nizko peto, na zaponko ali v salon-ski obliki.

Iz črnega ali rjavega jelenjega usnja, krasne kombinacije z lakom ali rjavim boksom. Na promeni najelegantnejši čevlji.

Okusna izbira vseh vrst nogavic, kopit in drugih potrebščin ter vsega potrebnega pribora: „Peko“ kreme, politure i. t. d., ki Vam le pod pristno znamko „Peko“ zajamčijo trajnost oblike, lep sijaj in izgled čevlja.